

VITA SECUNDA

AUCTORE PANDULPHO PISANO.

Innocentius, natione Romanus, ex patre Joanne, A de regione Transiberina. Sedit annis XIII, mensibus VII, diebus VIII, et cessavit episcopatus dies II. Hic perrexit ad Rogerium ducem Apuliæ cum exercitu Romanorum; sed cum suis, cum quibus fugam cepit, raptus est ab eo. Hic condemnavit totam partem Petri Leonis cum ordinatione sua. Iste Petrus, Petri Leonis filius, a cardinalibus paucioribus est electus, et Anacletus dictus: hostiliter fecit aggredi Fracapanensium castra, et loca in quibus se Innocentius cum cardinalibus receperat. Sed quia sic nihil profecit, cum manu armata ecclesiam B. Petri apostoli adiit, et per violentiam habitam aureum crucifixum, pendentesque coronas auri et argenti, ac lapidibus pretiosis spoliavit. Cymborium quoque, quod S. Leo papa construxerat, destruxit. Hoc idem ad S. Mariam Majorem magno thesauro ditatam, et aliis Urbis ec-

clesiis fecit, cum quo thesauro postquam pene omnes Romanos corrupisset, Innocentius papa nullum subsidium in Urbe habens, cum cardinalibus in duabus galcis transivit in Franciam, et a rege Francorum honorifice receptus est, postquam in Claramonte et Remis celebrasset concilia. In reditu, pacificatis Januensibus et Pisanis, attendens quæ sibi et Ecclesiæ fecerant servitia magna, Januensem episcopum, qui sub Mediolanensi fuerat, fecit archiepiscopum, et Pisanum primatem totius Sardinia. Hoc [Mox] coronato Lothario in imperatorem ambo simul intraverunt Apuliam, et fugato Rogerio Siculo, qui domno papæ rebellis erat; Lotharius Christianissimus rediit in Teutonium, papa Romam. Ubi solemniter celebrato concilio sepultus est in Lateran. in concha porphyrica miro opere sculpta.

VITA TERTIA

AUCTORE CARDINALI ARAGONIO.

Innocentius II, natione Romanus, de regione B Transiberina, ex patre Joanne, qui et Gregorius, diaconus cardinalis Sancti Angeli (4*), sedit annis XIII, mensibus VII, diebus VIII. Hic eadem die sub contentione electus est cum Petro Petri Leonis, presbytero cardinali titulo Sancti Calixti, anno 1130, XVI Kalendarum Martii, unde magna in Urbe discordia orta, episcopi et cardinales se in partes duas contulerunt. Sed melior (5) et sanior pars eidem Innocentio, qui majoribus studiis et meritis juvabatur, adhæsit. Omnes enim subscripti cum ipso constanter steterunt, Guilielmus Prenestinus, Matthæus Albanensis, Joannes Ostiensis, et Conradus Sabinensis, episcopi; Petrus quoque Sancti Martini, Joannes Cremensis Sancti Chrysogoni, Hubertus Sancti Clementis, Anselmus Sancti Laurentii in Lucina, Jozelinus Sanctæ Cæciliæ, Gerhardus Sanctæ Crucis, et Petrus Sanctæ Anastasiæ, presbyteri cardinales; Romanus Sanctæ Mariæ in Porticu; Gregorius Sanctorum Sergii et Bacceli; Aimericus Sanctæ Mariæ Novæ, apostolicæ sedis cancellarius; Albertus Sancti Theodori; et Guido Sanctæ Mariæ in via Lata diaconi cardinalis.

Tres vero ex illis, qui adversæ parti adhæserant, videlicet Desiderius Sanctæ Praxedis, Liutifredus (6) Sancti Vitalis, et R. Sanctæ Sabinæ, ad papam Innocentium sunt conversi. Petrus autem Petri Leonis cum sectatoribus suis humiliatam Innocentii parvipendens, non posuit Deum adiutorem sibi, sed sperans in multitudine divitiarum, in potentia parentum, et in fortitudine munitionum, hostiliter fecit aggredi domos Fragepanum in quibus se Innocentius cum fratribus suis receperat. Sed contra spem sibi accidit, quia et Innocentii partem modicum læsit, et ejus satellites non sine gravi damno sunt ad eum reversi. Unde in indignationem et iram commotus, ad Sanctum Petrum cum multitudine maxima equitavit, et ipsam cepit Ecclesiam per violentiam. Introivit etiam in sanctuarium, et aureum crucifixum pendentesque coronas cum toto thesauro auro et argenti, ac pretiosis lapidibus, seu gemmis, quæ Romani pontifices et orthodoxi imperatores in ecclesia ipsa cum omni devotione obtulerant, tanquam sacrilegus prædo diripuit atque comminuit (7). Ciborium quoque, quod super altare beatus Leo papa construxerat, decru-

(4*) A. et M., titulo Sancti Angeli, etc.

(5) A. et M., major, etc.

(6) M., Luccifredus. A., Luccafredus.

(7) M., minuit.

stare præsumpsit. Sublatis autem omnibus, ad patriarchium Beatae Mariæ (8) accessit, et ecclesiam ipsam multo majore thesauro ditatam exspoliare nihilominus attentavit. Ad alias præterea Urbis ecclesias manus extendens, quidquid in eis pretiosum invenit, similiter rapuit et asportavit. Talibus ergo ac tantis mercibus undique (9) ditatus, majorem venalis Urbis partem emere studuit corrupens majores, et minores opprimens. Vulgus etiam ita sibi astrinxit, ut præter Frangepanum, et Cursorum nuntiones papa Innocentius nullum in Urbe subsidium haberet. Cum igitur pontifex ipse undique ita esset obsessus, ut nemo ad ejus præsentiam sine periculo vitæ posset accedere, consilium habuit exeundi Urbe, et transeundi ad partes Galliarum. Ascendit ergo in duabus galeis cum omnibus fratribus qui secum steterant, præter Conradum Sabinensem episcopum, quem vicarium in Urbe reliquit; et faucium Tiberis difficultate transcensa ad civitatem Pisanam cum prosperitate Domino auctore pervenit. Ibi que aliquandiu moram faciens, de gravi guerra quæ inter Pisanos et Januenses agitabatur, firmam tregnam Domino cooperante composuit. Quibus rite peractis iterum mare intravit, et per Januam transiens, apud Sanctum Ægidium prospere applicavit. Procedens autem per Vivarium et Anicium, Alvernæ fines intravit, et apud Claramontem primum concilium solemniter celebravit; ibique receptis nuntiis Lotharii Theotonici regis, et dispositis aliis quæ ad Ecclesiæ statum spectare videbantur, iter suum versus partes Franciæ direxit. Unde factum est quod Ludovicus rex Francorum apud Aurelianum, et Henricus rex Anglorum apud Carnotum eundem papam Innocentium cum gloria et honore debito susceperunt. Postmodum vero in Lotharingiam transitum fecit et ei apud Ledium prædictus rex Lotharius cum episcopis et aliis regni Theotonici prælatis occurrit: ibique post jucundam receptionem ipsius pontificis rex ipse cum principibus suis consilio habito expeditionem ad Urbem jurare fecit, et eundem pontificem in secundo anno ad sedem beati Petri reducere spondit. Tunc pontifex ad regnum Franciæ rediit, et generali concilio de quinque regnis convocato Remis, mediante Quadagesima secundam synodum celebravit. Quibus expletis ad Urbis reditum se accinxit, et transiens per Sanctum Ægidium, et per Montem Januæ, fines Lombardiæ intravit, atque apud Astam solemnitate Resurrectionis Dominicæ celebrata, venit Placentiam, ibique congregatis episcopis et aliis Ecclesiarum prælatis, tam de Lombardia quam de Ravennatensi provincia, et inferioris Marchiæ partibus, tertium concilium celebravit.

Interea rex Lotharius, sicut promiserat, in Lombardiam cum exercitu venit, et in Roncaliis cum eodem papa et Lombardis generale colloquium de

A statu Ecclesiæ atque imperii habuit. Præcessit igitur regem pontifex, et per montem Burdonis in Tusciam transiens, reversus est Pisas, ubi convocatis Januensibus, et receptis ab utraque civitate sufficientibus juramentis, quod de guerra quæ inter ipsas civitates excitatur, suo deberent stare sine contradictione mandato, præcepit utrisque ut pacem de cætero inter se firmam tenerent et custodirent. Attendens ergo beatus pontifex filialem devotionem, et plurima opportuna obsequia quæ in multis Ecclesiæ necessitatibus prædictæ civitates Romanis pontificibus gratis exhibuerant, et eas honorare dignum duxit, et speciali prerogativa exaltare. De consueta igitur apostolicæ sedis liberalitate primatum Ecclesiæ Pisanæ concessit super Sardinie insulam, subjiiciens ei Populoniensem episcopum et tres alios episcopos in insula Corsicæ, Aleriensem videlicet, Anicensem. Januensem vero episcopum a subjectione Mediolanensis archiepiscopi emancipavit, et specialem de novo apostolicæ sedis metropolitanum constituit, cui Bobiensem episcopum, et Pruniacensem abbatem, quem creavit episcopum, obedire præcepit. in eadem quoque insula Corsicæ tres episcopos nihilominus ei concessit.

Porro dum hæc agerentur, rex Lotharius in Tusciam venit, et apud Calcinarium in territorio Pisano cum eodem papa colloquium iterum habuit. Concordantes igitur ut ad Urbem festinare deberent, rex per stratam publicam, et pontifex per maritimam, usque Viterbium processerunt. Itaque pariter colloquentes processerunt insimul per Ortam, et Sabinese, et Farsense territorium; et appropinquantes Romæ juxta ecclesiam Sanctæ Agnetis castrametati sunt. Occurrentibus autem eis Theobaldo Urbis præfecto, ac Petro Latroliis, cum aliis nobilibus Romanis, et Transtiberinis, intraverunt Romam anno Domini 1154. Et pontifex quidem in palatio Lateranensi hospitatur, et rex Lotharius in Monte Aventino tentoria fixit. Tunc Pisani et Januenses in auxilium papæ Innocentii cum navali exercitu Romanam venientes, civitatem veterem, turrim de Pulverejo, et totam Marmoratam eidem pontifici subjugarunt. Coronatus est autem idem rex in imperatorem Augustum ab eodem pontifice in ecclesia Lateranensi, ii Nonas Junii; et exinde ad montem Aventinum utrinque cum gaudio pariter redierunt. Eo autem tempore maxima pars Romanæ urbis conversa est ad Innocentium papam, et vires Petri Leonis valde sunt minutz. Quia vero æstivum cauma tunc imminebat, et Romani aeris intemperiem Teutonici non modice formidabant, dispositis in Urbe iis quæ necessaria videbantur fidelibus ejusdem pontificis, imperator ad propria rediit, et pontifex iterum ad civitatem Pisanam cum re Domino remeavit. Eo autem anno in majori ecclesiæ Pisana, convocatis omnibus Ecclesiarum prælatis de

(8) M. legit in margine eodem charactero scriptum: *Vult dicere ecclesiam B. M. de Urbe.*

(9) A., *inique.*

Hispania, Guasconia, Anglia, Francia, Burgundia, A Alamannia, Hungaria, Lombardia et Tuscia, quartum concilium celebravit. In quo inter cætera ~~is~~ episcopi qui inferius adnotantur, fuerunt depositi : Eustachius, Valentinus, Aurasicensis, Petrus Terdonensis, Hubertus Lucanus, Bergomensis et Bojanus Aretinus.

Et quoniam Rogerius Siciliae comes contra unitatem Catholicæ Ecclesiæ se erexerat, et Petrum hæresiarcham in errore suo fovebat et defensabat, Christianissimus imperator Lotharius zelo Dei et fidei accensus, tanquam Catholicus Ecclesiæ advocatus vires imperii denuo excitavit, et ad exhærendum, et de toto imperio expellendum ipsum comitem attentavit. Unde factum est quod in quinto anno pontificatus ipsius Innocentii una cum ipso pontifice Aquilæ fines potenter intravit. Pisani quoque ad expulsionem ipsius comitis vires suas in auxilium ejusdem pontificis excitarunt, et præparato in galeis et aliis navibus magno exercitu venerunt usque Salernum, expoliantes Amalfiam et Rivellum cum aliis circumpositis munitis castris. Obsesso itaque Barolo ac devicto, et subjugatis cæteris Apuliæ civitatibus, prædictus Rogerius comes in Siciliam fecit confugium; et imperator simul ac pontifex comitem Rainonem constituerunt duce[m] Apuliæ. Tanto igitur triumpho, suffragantibus beati Petri meritis, habito, imperator ad Alamanniam, et pontifex ad Urbem cum gloria redierunt. Post paucos autem dies Petrus hæresiarcha in errore suo defunctus est et occulte sepultus : cujus sectatores cum tabescerent, et in seipsis deficerent, ut honorabilius possent cum Innocentio papa componere, unum ex suis idoliserexerunt, quem Romani Carnecorium (10) derisorie appellarunt. Evolutis autem paucis diebus, poenitentia ducti, ad pedes ejusdem pontificis ipsum idolum adduxerunt, et ab Ecclesia misericorditer sunt recepti. Tunc universa civitas conversa est ad Innocentium tanquam ad pastorem et episcopum animarum suarum. Audita est vox lætitiæ in toto orbe, quia Deo auctore factum est unum ovile et unus pastor; unde tanta pax per studium et potentiam ipsius papæ in eadem Urbe viguit, quanta non reminiscitur a longe retro temporibus exstitisse. Eodem tempore, anno videlicet Incarnationis 1138, pontificatus vero ipsius domini Innocentii anno x, convocatis de omnibus partibus mundi patriarchis, archiepiscopis, episcopis et aliis Ecclesiarum prælatis, grande concilium celebravit, in quo ultimo die inter cætera sunt hæc capitula promulgata: « Si quis suadente diabolo hujus sacrilegii reatum incurrerit, quod in clericum, vel monachum violentas manus injecerit, anathemati subjaceat, et nullus episcoporum illum præsumat absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec apostolico conspectui præsentetur, et ejus mandatum suscipiat. Ad hæc ordinationes factas a Petro Leonis, et aliis schismaticis et hæreticis evacuamus, et irritas esse censemus. »

De valida fame quæ fuit Romæ tempore Innocentii papæ II.

Hujus vero temporibus in primo anno sui pontificatus tam valida fames Romæ fuit, quod frumenti sextarium quinque solidis denariorum Papiensium vendebatur. Hic beatus pontifex annuale beneficium centum videlicet librarum Papiensis monetæ iudicibus, et advocatis Romanæ Urbis de camera sua constituit, et eos hujusmodi juramentum exhibere ordinavit.

Juramentum quod præstiterunt advocati constituti a papa Innocentio in Roma.

« In nomine Domini Amen. Ego N. advocatus juro, quod ab hac hora in antea placita, vel negotia Romanorum, in quibus advocatus ero, vel patronus Romanorum malitiose non impugnabo, vel defendam, sed pro scientia mihi a Deo præstita, secundum constitutiones, ac leges, et honos mores ea tractabo. Et postquam justitia de eisdem causis a me cognita fuerit, si requisitus fuero, iudicibus patefaciam, et eis in ipso iudicio assensum meum adhibebo. Pretium exinde non suscipiam, nec per me, nec per submissam personam, nec suscipi permittam; et si susceptum fuerit, postquam scivero, infra quindecim dies illud reddi faciam. Et patrocinium meum alicui habenti causam, si ab eo rogatus fuero, malo studio non negabo; salvis beneficiis quæ habemus ab ecclesiis, vel aliis, et exceptis encæniis valentibus duodecim denarios, quæ gratis, et sine exactione nobis offeruntur. Hæc omnia observabo bona fide, sine fraude et malo ingenio, quandiu papa Innocentius, vel successores sui centum libras, vel valens, denariorum Papiensium nobis advocatis et iudicibus annis singulis solvent. »

Hic beatus pontifex ecclesiam Beatæ Mariæ Dei Genitricis, titulo Calixti, totam innovavit et construxit. Tectum Lateranensis ecclesiæ, quod repente ceciderat, magnis trabibus optime resarcivit. In ecclesia quoque Beati Pauli titulum qui ruinam patiebatur, constructo super columnis marmoreis muro, firmissime roboravit, et partem tecti ejusdem ecclesiæ longissimis trabibus resarcivit. Præterea ecclesiam Sancti Stephani in Cælio monte præ nimia vetustate quassatam optime reparavit. In palatio Lateranensi duas cameras a fundamento construxit, et totam longuram sinino (11) firmavit, atque alia multa famosa suis temporibus egit. Circa finem vero sui pontificatus populus Romanus novitatis amator sub velamento utilitatis reipublicæ contra ipsius voluntatem in Capitolium senatum erexit. Hic ordinationes fecit multas per Decembrem et alios menses, diaconos decem et octo, presbyteros viginti, et episcopos sexaginta duos per diversa loca. Defunctus est Romæ octavo Kalendas Octobris, et in ecclesia Lateranensi honorifice tumulatus in concha porphyretica, miro opere constructa.

(10) A., Carnecorium.

(11) M. Summo. A., Sinuo.